

בית מדרש גבוה לתורה כולל הדף היומי קריית ספר ת"ו

מבחן שבועי

שאלות בדף היומי

גליון מספר

לשנת הלימודים תשפ"ב

תורה אברהם אלקים אבותינו

בס"ד, יום שני כד' ניסן תשע"ב

שם: _____ זמן: _____

מבחן שבועי מסכת נדה כד – ל (161)

א. 1) מה דינה של היולדת "גוף אטום"? ומאי חשיב "גוף אטום" (פרט)? ובמה תליא האי מילתא? (2) כיצד דין טומאתה של היולדת ולד שפניו מוסמסין או פניו טוחות, ומדוע? (3) האם מותר לאכול בהמה שיש לה שני גבין ושני שדראות, ומדוע? וכיצד הדין היכא דנולדה מבהמה שיש לה גב אחד ושדרה אחת? והאם היכא דנמצאה במעי בהמה לאחר שחיטתה הדין שונה, ומדוע? (גמ' רש"י ותוס')

ב. 1) היולדת ולד שיש לו שני גבין ושני שדראות, מה דין טומאתה וטהרתה, ומדוע? (2) המפלת ולד עם כנפיים, מה דין טומאתה, ומדוע? והאם אפשר ללמוד את דינה מדין המפלת ולד שגופו דומה לתיש, או דומה לכוס וינשוף, ומדוע (תוס'?) (3) מה דין טומאתה של המפלת "שפיר מלא גנונים", ומדוע?

ג. 1) מה דין טומאתה וטהרתה של המפלת שפיר מרוקם? ומאי חשיב שפיר מרוקם? ומה דינה של המפלת שפיר שאינו מרוקם, ומדוע? (2) מה דין טומאתה וטהרתה של המפלת שפיר מלא בשר (פרט), ומדוע? והאם אפשר לפשוט את דינו ממתניתין, ומדוע (תוס'?) (3) מה חשיב סימן ולד בבהמה דקה ובבהמה גסה לענין לפטור הבא אחריו מן הבכורה? והאם "שפיר" נמי חשיב סימן ולד, ומדוע?

ד. 1) מה הוא האופן לברוק "שפיר" אם הוא זכר הוא נקיבה? 2) מה דין טומאתה וטהרתה של המפלת "סנדל", ומדוע? ולמה דומה סנדל? והאם אף בלא צורת פנים נחשב סנדל? 3) באר את קושית הגמ' על דינא דמתניתין "למה הזכירו סנדל!" וכיצד יישבו (באר היטב; גמ' ותוס')?

ה. 1) סנדל ואחיו שיצאו דרך הראש או דרך הרגליים, מה דין הבכורה לענין ירושה וכהונה, ומדוע? והאם אפשר לפשוט את דינו מהדין דקיימא לן גבי פטירת הראש בנפלים, ומדוע (תוס')? 2) גויה שילדה סנדל ותוך כדי הלידה התגוירה, האם חייבת בקרבן לידה (פרט), ומדוע? 3) מה דינו של הבית שנמצאה בו שליח אליבא דתנא קמא, (פרט; בבית הפנימי ובבית החיצון), ומדוע? ומה היא שיעורה ומראיתה של השליח? ואלו עוד דברים מנה רבי אושעיא דזה הוא שיעורן, ומדוע מנה רק לאלו?

ו. 1) מה הוא שיעורו של התנור כדי להחשב כלי לקבלת טומאה? וכיצד דינו אם היה מעיקרא כשיעור אלא שנפחת עתה משיעורו? (גמ' רש"י ותוס') 2) היולדת נפל או בן קיימא ולאחר כמה ימים הפילה שליח, כיצד דין טומאתה וטהרתה, ומדוע? 3) המפלת בהמה חיה ועוף ושליח עמה, כיצד דין טומאתה וטהרתה, ומדוע (גמ' ותוס')? וכיצד דינה היכא דהשליח קשורה בהן (גמ' רש"י ותוס')?

ז. 1) היולדת תאומים, כמה זמן שייך שיהיה בין ולד לחבירו (פרט), ומדוע (גמ' ותוס')? 2) מה היא שיטתו וטעמו של רבי שמעון בדין שליח שנמצאת בבית? ומה דין טומאתה וטהרתה של אמו, ומדוע? 3) באר את קושית הגמ' "מאי טעמא דרבי שמעון!" והאם יש לטמאות את הנפל מדין "נצל ורקב", ומדוע? (רש"י ותוס') 4) כיצד השיבו רבי יוחנן וריש לקיש על קושיה זו?

ח. 1) מלא תרוד רקב שנפל לתוכו עפר כל שהו, מה דין טומאתו, ומדוע? והאם אפשר ללמוד מדינו אף לדין מלא תרוד רקב שנתפור בבית, ומדוע? 2) מה דין טומאתו של מלא תרוד ועוד מעפר בית הקברות (פרט; גמ' רש"י ותוס'), ומדוע? 3) בהמה גסה המבכרת ששפעה חררת דם, מה דין זו החררה לענין קדושת בכורה ולענין טומאה וטהרה, ומדוע?

ט. 1) מת שנשרף ואין שלדו קיימת, האם מטמא באוהל (פרט; גמ' ותוס'), ומדוע? והאם בגוונא דשלדו קיימת הדין שונה? וכיצד משכחת לה ששלדו תהיה קיימת? והאם אפשר ללמוד מדין מת שנשרף אף לדין מת שנתבלבלה צורתו, ומדוע (גמ' ותוס')? 2) המפלת יד או הוציא הולד את ידו, מה דינה לענין טומאת לידה וימי טוהר, ומדוע? 3) מה דין טומאתה של המפלת טומטום ואנדרווינוס, ומדוע? והאם בגוונא דילדה עמהן אף זכר הדין שונה, ומדוע?

י. 1) טומטום ואנדרווינוס שראו לובן או אודם או תרוויהו כאחד, מה דין דין טומאתן לענין לאוסרן או לחייבן על ביאת מקדש (גמ' ותוס'), ומדוע? והאם האי דינא נאמר אף כשנטמאו בשאר טומאות, ומדוע? 2) האם הדין הנאמר גבי חיוב על ביאת מקדש נאמר אף בנגיעתו בתרומה, ומדוע? 3) המכניס כלי חרס או שטף או מתכות טמאים לבית המקדש, האם יש לחייבו, ומדוע?

יא. 1) מאימתי חשיב לידה גבי ולד בן קיימא, והאם אף בנפל הכי דינא? וכיצד הדין היכא דיצא מסורס? 2) מאימתי חשיב לידה גבי ולד מחותך? והאם בגוונא דהוא גם מסורס הדין שונה (גמ' רש"י ותוס')? 3) המפלת ואינה יודעת איזה מין הפילה, או אינה יודעת מה הפילה, כיצד דין טומאתה וטהרתה (פרט), ומדוע? והאם יש לדון בטהרתה משום ספק ספיקא, ומדוע (תוס')?

יב. 1) מה הוא האופן דהצריכו בו בית שמאי צ"ה טבילות, ומדוע הצריכום? וכמה טבילות אמרו בית הלל דאיבא בהאי גוונא, ומדוע? וכמה טבילות יש אליבא דרבי יוסי בן יהודה, ומדוע? 2) אשה שיצאה מלאה וחזרה ריקנית ואינה יודעת אימתי ילדה ומה ילדה, ועברו עליה עתה שלשה שבועות נקיים ועוד שבוע שראתה דם, אימתי מותר לה לשמש עם בעלה (פרט), ומדוע?

יג. 1) מה הם הדברים דאמרינן בגמ' דשמעינן מההיא מתניתא דמטבילין אותה צ"ה טבילות? ומה עוד שמע מינה? ואמאי לא תנו לה בהדיא (תוס'?) 2) כיצד קיימא לן בענין "טבילה בזמנה מצוה", ומדוע (תוס'?) 3) המפלת ליום ארבעים מטבילתה או ליום ארבעים ואחד, מה דין טומאתה וטהרתה (באר היטב), ומדוע?

יד. 1) מהיכן הוכיחו רבי ישמעאל ורבנן את שיטתם בענין יצירת נקבה? ומה השיב כל אחד על הוכחת חבירו? וכיצד סברה המשנה לפסוק בהאי פלוגתא, ומנלן דהכי סברה? 2) כיצד יושב העובר במעי אמו? ואלו דברים נעשים עם העוברין בשעה שיוצאין לאויר העולם, ומנלן?

בהצלחה!

תשובות למבחן נדה כד ל

א. (1) גופו אטום אין אמו טמאה לידה. ולמאן דאמר טריפה אינה חיה, הרי סגי שיאטם עד למעלה מן הארכובה, דבהא חשיב כנטול והוי טריפה. ואי נימא דטריפה חיה, איכא למאן דאמר דאטום עד לנקביו חשיב אטום, והיינו כרבי אלעזר דאמר דניטל ירך וחלל שלה הוי נבלה בחייה. ולמאן דפליג ארבי אלעזר, רק אם יאטם עד טיבורו חשיב אטום. והני מילי מלמטה, אבל מלמעלה אפילו אטום כל שהוא חשיב אטום.

(2) בריש סוגיין אמרינן דנחלקו רבי יוחנן וריש לקיש בפניו מוסמסין, דלרבי יוחנן אמו טמאה ולריש לקיש אין אמו טמאה. ואמר רב פפי, דבמוסמסין כולי עלמא לא פליגי דטמאה, דהא סוף סוף ניכרת בהן הצורה. ונחלקו לענין פניו טוחות דהוא גריע טפי דחשיב כחסר, דלרבי יוחנן אמו טהורה, ולריש לקיש אמו טמאה.

(3) אסור לאכול בהמה שיש לה שני גבין ושני שדראות, דהיא ה"שסועה" הנאמר בתורה לאיסור. ולדעת רש"י אף אי נימא דאינה מאותו המין או דליכא כהאי מינא, מכל מקום אסור באכילה משום דנפל הוא דוודאי לא יחיה. ואם נמצא במעי בהמה, לדעת רב אסורה באכילה, משום דסבר דליכא האי מינא בעלמא, ועל כרחך כוונת התורה לאסור אף במעי אמה. ושמואל סבר במעי אמה מותרת היא, וכוונת התורה לאסור מין שסועה בעלמא. והתוס' כתבו דבין רב ובין שמואל סברי דלאו מין בפני עצמו הוא, אלא דרב סבר דוודאי דלא חיה, ועל כרחך כוונת התורה לאסור במעי אמה, ולשמואל דחיה איכא למימר דכוונת התורה לאוסרה לאחר יציאתה.

ב. (1) לדעת רב לא הוי ולד ואין אמו טמאה לידה. ולדעת שמואל שפיר חשיב ולד ואמו טמאה לידה. ומסקינן דהלכתא כוותיה דרב ואין להחמיר כשמואל, משום דאית לדידי קולא, דאם יחמירו ליתן לה ימי טומאה, יתנו לה אף ימי טהרה שלא כדון.

(2) לדעת רב יהודה אמר שמואל אמו טמאה לידה. וכתבו התוס' דליכא למילף לה מגופו תייש ופניו אדם, דשאני התם דסוף סוף יצא מתורת בהמה, אבל הכא לא יצא מתורת לילית, דפניה כשל אדם אלא שיש לה כנפיים. אמנם כתבו דאכתי איכא למילף לה מקריא וקיפופא דחשיב ולד לרבנן אף דמחמת לסתותיהן לא נפקא מכלל קריא וקיפופא. אלא צריך לומר דסוגיין סברה דרק רבי מאיר טימא בקריא וקיפופא, אבל רבנן פליגי אף בהא.

(3) מבואר במתניתין דאינה חוששת לולד. ולדעת אביי היינו משום דלא מסתברא דנמחה הולד עד שיהיה גינונים. ולדעת רבא איירי רק היכא דאינו חסר כלל, ואי איתא דמיחוי ולד הוא, היה מן הראוי דיחסר מעט. ולדעת רב אדא בר אהבה, מתניתין מלא גינונים קתני דהיינו גוונים הרבה, ואי מיחוי ולד הוא, היה מן הראוי שיהיה כולו באותו הגוון.

ג. (1) שפיר מרוקם כולי עלמא מודו דאמו טמאה לידה, ותשב לזכר ולנקבה דהא אינה יודעת מה הוא. ושפיר מרוקם היינו דראשו ניכר ויש בו שתי עינים כשתי טיפין של זבוב מרוחקין, ושתי נחריים כשתי טיפין של זבוב המקורבים, ואפילו שאין ניכר בו חיתוך ידיים ורגליים, ויש לבדוק על ידי שמן שהשמן רך ומצוצחו, אבל לא על ידי מים שעוזן הן וטורדין אותו. אבל המפלת שפיר שאינו מרוקם, לדעת תנא דמתניתין אינה חוששת משום ולד. ולדעת רבי יהושע יש לחוש בו משום ולד, דהא ילפינן בקרא דרק לאחר שיש אדם הקב"ה עושה לו עור.

(2) רבי אמר דלא שמע את דינו, ורבי ישמעאל ברבי יוסי אמר בשם אביו דאמו טמאה לידה. ולדעת רבי אושעיא איכא פלוגתא בעכור, אבל בצלול כולי עלמא מודו דאין אמו טמאה. ולדעת רבי יהושע בן לוי איכא פלוגתא בצלול, וקיימא הגמ' בתיקו האם לשיטתו בעכור כולי עלמא מודו דטמאה, או דנחלקו בתרווייהו. והאי עכור וצלול לרש"י היינו במלא מים, והתוס' ביארו דקאי אבשר. ועוד כתבו התוס' דמתניתין דקתני מלא מים מלא דם ליכא למיפשט לענין בשר, דאיכא למימר דבמלא בשר רק חוששת. ולהלכה סבר רב דאינה חוששת, ושמואל סבר דחוששת מלבד היכא דצלול כל כך עד שאם יניחו עליה חוט השערה תראה מהצד השני.

(3) בבהמה דקה סימן ולד הוא טינוף, והיינו מיחוי ולד היוצא כמין טינוף. ובבהמה גסה הסימן הוא שליא. ואמרינן בגמ' דאי נימא דרבי יהושע דטימא בשפיר שאינו מרוקם בעכור, לכאורה מסברא אמר הכי והוא הדין לענין בהמה. אבל אי נימא דבצלול אמר הכי, הרי דווקא באשה דרבי בה קרא [והיינו מאי דכתיב "ויעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם"] חשיב ולד, ומסקינן דרבי יהושע גופיה מספקא ליה והאי קרא אסמכתא בעלמא, ולעולם אזלינן לחומרא, ולהכי גבי בהמה אמר דלאו ולד הוא, כדי לא לפטור את הבא אחריי מגיזה ועבודה.

ד. (1) מביא קיסם שראשו חלק וינענע אותו באותו מקום למעלה ולמטה, דאם זכר הוא הרי יתעכב בגיד שיש שם, אבל אם מתעכב רק מן הצדדים איכא למימר דנקבה היא וכתלי בית הרחם הם המעכבות אותו. ונקבה אפשר לבדוק על ידי שיראה באותו מקום כמין שעורה סדוקה.

(2) המפלת סנדל טמאה לידה משום דאי אפשר לסנדל אם לא שהיה ולד אחר עמו. וכיון דאין ידוע אם הוא זכר או נקיבה, הרי תשב ימי טומאה דנקבה ויש לה ימי טוהר רק של זכר. וסנדל דומה לדג של ים, או ללשון של שור הגדול. ודעת רב יהודה אמר שמואל דסנדל צריך צורת פנים, ורב אדא הוסיף דאפילו מאחוריו, וכדרך הסותר לחבירו שמחזיר פניו לאחוריו. ומסקנת הגמ' דרק דעת יחיד היא, ולהלכה קיימא לן דאף באין בו צורת פנים יש לטמא לאמו.

(3) הקשתה הגמ' הרי אף בלא הסנדל יש לטמאות את אמו מחמת הולד שעמו, ומה צריך להזכיר הסנדל. ותירצו, דאם הולד שעמו הוא זכר, הרי שפיר איכא נפקא מינה בסנדל, דיש לחוש שמא הוא נקבה ויש להחמיר עליה ימי טומאה דנקבה, וקמשמע לן דאף דאיכא למימר דמהא זכר על כרחך דהיא הזריעה תחילה, ואם כן אף הא זכר, קמשמע לן דאימר תרווייהו הזריעו בהדי הדדי. והתוס' כתבו דאיכא למימר נמי דקמשמע לן דאף באין לו צורת פנים חשיב ולד. ומסקינן, דאף אם הולד שעמו נקבה איכא נפקא מינה דמינן ימי טומאה וטהרה גם מן השני היכא דנולד לאחר שקיעת החמה.

ה. (1) אי נימא דמכרך כריך ליה ולד לסנדל אפגיה, אם יצאו דרך ראשיהם, הרי הסנדל קדים, ולהכי אחיו אינו בכור לכהן, אבל לענין נחלה אותו הבר קיימא חשיב בכור. ואם יצאו דרך מרגלותיהם, הרי אחיו יצא ראשון ובכור הוא אף לכהן. ואי נימא דיוצאים דבוקים בהדדי, אדרבה הסנדל לעולם נפיק ראשון משום דאין לו כח להסרך ולא לצאת מיד. וכתבו התוס' דאף דקיימא לן דהראש פוטר בנפלים, מכל מקום כיון דאית ליה צורת פנים עדיף טפי מסנדל.

(2) אמרינן בכריתות דאף סנדל מחייב בקרבן, והיינו בגויה שהתגירה קודם שנולד הסנדל, ומשכחת לה אי נימא דמכריך כריך ליה ולד לסנדל ויצאו דרך רגליהם, דהולד נולד ראשונה, והסנדל נולד לאחר גירותה. ואי נימא דמצומצין הן, צריך לומר דהולד דאית ביה

חיותא מדנפק רישא הוי כילוד, אבל הסנדל רק כשיצא רובו חשיב כילוד, ו'לרש"י הוא רק משום דאין הראש פוטר בנפלים, ולתוס' הוא אפילו אי נימא דהראש פוטר בנפלים, וכמו שהתבאר לעיל, ושפיר שייך שתתגייר בנתיים.

3) לדעת תנא קמא הבית טמא, משום דאין שליא בלא ולד. ואמרינן להלן דהני מילי בבית הראשון, אבל בבית השני דכבר טילטלוהו ואיכא למימר דנימוק בדם הלידה. ושיעור שליא הוא בטפח ודומה היא לחוט של ערב והולכת ומרחיבה עד שעוביה כתורמוס, וחלולה כחצוצרה. ולדעת רבן שמעון בן גמליאל, דומה השליא לקורקבן של תרנגול שהדקין יוצאין ממנה. ועוד אמר רבי אושעיא דשופר נמי שיעורו טפח, וכן שדרו של לולב מעל ההדס, וכן דופן השלישית או הרביעית של הסוכה סגי לה בטפח. וכן אוזב שיעורו בטפח. ומנה רק להנך דמפורשים הם בתורה ולא נכתב מניין וליכא בהן פלוגתא. [וכן לא מנה מה דשיעורו טפח על טפח ברום טפח].

1) לדעת רבי מאיר לעולם תחילתו ארבע טפחים, וכן אם נשתייר מתנור גדול ארבעה טפחים חשיב כלי. ולדעת רבנן, בתנור קטן מעיקרא שיעורו בטפח. אמנם הגדול שנפחת רק ברובו הוי כלי, וכתב רש"י דמאי דשנינו דשיירי ארבע היינו היכא דמעיקרא היה ז', דארבעה הן רובו. והתוס' הביאו פירוש רש"י בחולין, דאם הוא תנור בר ז', הרי בעינן שיירי ברובו, ואם הוא תנור בר ט', הרי סגי בארבעה אף דאינו רובו. ועוד כתבו התוס' דאף לרבנן דתנור קטן שיעורו בטפח, תנור גדול שנשבר לא מהני בו טפח, דכיון דרחב הרבה, הרי אם לא יהיה גבוה כתיקונו, לא יחזיק את חומו.

2) היולדת נפל, יש לחוש בשליא עד שלשה ימים, אבל לאחר שלשה ימים כיון דאין הדרך השליא להתעכב, יש לתלותה בולד אחד. אמנם בולד בר קיימא אין חבירו מתעכב אחריו כלום, ועל כרחק דזו היא שלייתו אפילו שהתעכבה עשרה ימים ויותר. ולקמן איכא בגמ' דרב יהודה וחזקיה בני רב חייא אחר נולד בתחילת ז', ואחד נולד בסוף ט'.

3) אמרינן בגמ' דאין תולין בהן את השליא, אלא יש להטיל עליה חומר שני וולדות, ולרש"י היינו מספק שמא היא זכר שמא היא נקבה. והתוס' כתבו דנפקא מינה היכא דנולדה השליא ביום אחר דיש למנות מאותו יום. ועוד כתבו התוס' דמה דאין תולין בה השליא, הוא משום דבצורת בהמה חיה ועוף קים ליה להש"ס דאין השליא נפרדת מהן. אבל אם השליא קשורה בהן, הרי תולין את השליא בהן.

1) כיון דהיולדת לז' יולדת למקוטעין, הרי שייך שיהיה בין שני חדשים לשלשה חדשים בין אחד לחבירו, וכן שייך מעט פחות מחודש, והיינו היכא דתרוויהו נולדו לז' זה בתחילתו וזה בסופו. ואי נימא דהיולדת לט' נמי יולדת למקוטעין, הרי שייך גם ביולדת לט' שיהיה גם מעט יותר מחודש. וכתבו התוס' דאף דאיכא מאן דאמר דשייך שיששה בבטן חודש אחד אף לאחר שנגמר צורתו, מכל מקום רוב אמוראין לא סברי הכי.

2) דעתו של רבי שמעון שהבית אינו טמא, משום דאמרינן דנימוק הולד בדם הלידה. ומכל מקום מסקינן בגמ' דאמו טמאה לידה, דהרי אפילו ילדה מחוי כורע איכא טמאה, ומספק תשב לזכר ולנקיבה.

3) רש"י ביאר, דמאי איכא בהא דנימוק הולד, הרי כל המת לפנינו ולא גרע מרקב ונצל של מת דנמי מטמא באוהל. והתוס' כתבו, דאי משום רקב ונצל ליכא לטמוי הכא, משום דשליא לא חשיב בשר להיות לו רקב. ועוד, דאי משום רקב ונצל, לא משני מידי, דסוף סוף לעולם ישאר הכא כזית רקב. אלא כוונת הגמ' דכיון דהוא מת שלם, אמאי לא יטמא באוהל.

4) רבי יוחנן ביאר דמשום בטול ברוב נגעו בה דבטל הוא בדם הלידה, ומשום הכי רבי שמעון טיהרו לבית. וריש לקיש ביאר, דמשום מת שנתבלבלה צורתו מטהרינן הכא, דדווקא מת שלם בצורתו מטמא לשיטתו.

1) לדעת רבי שמעון יש לטהרו, משום דילפינן סופו מתחילתו, דכי היכי דבתחילתו גלי רחמנא דכל שמעורב בו ממין אחר אינו טמא, אף בסופו כל תערובת של מין אחר בתוכו מטהרתו. ורבנן סברו דלא ילפינן סופו מתחילתו ומטמא הוא באוהל. ולענין מלא תרוד רקב שנתפזר בבית נמי פליגי. ואמרינן בגמ' דהתם הפלוגתא היא האם אמרינן מאהיל וחוזר ומאהיל, דלרבנן אמרינן ולרבי שמעון לא אמרינן, וליכא למישמע לה כלל מפלוגתתם גבי תרוד רקב שנתערב בו עפר כל שהו.

2) מבואר בגמ' דהוא פלוגתא דרבי שמעון ורבנן, דרבי שמעון סבר סופו כתחילתו, ורבנן סברו דסוף סוף איכא הכא שיעור דמלא תרוד רקב. ולדעת רש"י איירי במת שנקבר בכסותו, דיש ברקב אף מן רקב הכסות. והתוס' כתבו דבהא כולי עלמא מודו דאין הרקב טמא. אלא איירי דלאחר שנקרב התערב בו נמי מעפר הסידי שטחו בו הכור.

3) דעת רבי אליעזר בן יעקב דהאי חררה סימן ולד הוא ופוטר את הבא אחריו מן הבכורה. ומכל מקום אין בה טומאת מגע ומשא משום דבטלה היא ברוב המיחוי. ואפילו הכי יש לקבורה כדין בכור ואף דאין לה דין ולד, כדי לפרסמה שכבר ביכרה.

1) לדעת רבי יוחנן אליבא דרבי אליעזר אף היכא דאין שלדו קיימת יש לו טומאת מת, ואליבא דרבנן אף בשלדו קיימת אין לו טומאת מת משום דאין שם מת עליו. וסבירא ליה דאינו ראייה כלל למת שנתבלבלה צורתו, דבהא כולי עלמא מודו דאיכא טומאת מת. ולדעת ריש לקיש, אליבא דרבי אליעזר לעולם יש לו טומאת מת, ואליבא דרבנן תליא אי שדרתו קיימת או לאו, דאם שדרתו קיימת הרי מטמא, ואם אין שדרתו קיימת אפילו דהוא שלם אינו מטמא, והיינו משום בלבול צורה. ומשכחת לה מת שנשרף והוא שלם היכא דנשרף על גבי קטבלא או שיש שיש בה צורת אדם ולהכי לא נתפזר, אי נמי, דרך נחרך ולא נעשה אפר.

2) המפלת יד אמו טמאה לידה ולא חיישינן שמא מגוף אטום באה. אמנם אין לה ימי טוהר, דשמא הרחיקה לידתה וכבר עברו ימי הטוהר שלה. ואם הוציא הולד את ידו, מדאורייתא לאו מידי הוא. ורבנן חששו ליתן לה ימי טומאה אבל לא ימי טוהר, ואמסכוה אקרא "והיה בלדתה ויתן יד".

3) המפלת טומטום ואנדרוגיניוס תשב לזכר ולנקבה, דהא ספק זכר הוא ספק נקבה. ואף אם נולד זכר עמו, לא אמרינן דאף הוא היה זכר משום דהיא הזריעה תחילה, משום דאיכא למימר דתרוויהו הזריעו כהדדי.

1) היכא דראו לובן או אודם, אינן חייבים על ביאת מקדש, משום דאין זכר מטמא באודם ואין נקבה מטמא בלובן. ולדעת רב אף אם ראו אודם ולובן כהדדי, דוודאי איכא טומאה אפילו הכי אין חייבין על ביאת מקדש, משום דאיכא מיעוטא "מזכר ועד נקבה" דרק זכר וודאי ונקבה וודאית מוזהרין. [והתוס' דנו אי ילפינן לטומטום ואנדרוגיניוס מתרי מיעוטי, או דמחד מיעוטא ילפינן תרוויהו]. ומכל מקום הוא רק על טומאה היוצאת מגופו, כדכתיב "מזכר" והיינו טומאה הפורשת מן הזכר. אמנם דעת עולא דיש לתלותו בפלוגתא דרבי אליעזר ורבי עקיבא האם בעינן למידע באיזה טומאה נטמא.

2) לענין מגע תרומה, אם ראו אודם או לובן, כיוון דהוא רק ספק טומאה, אין התרומה נשרפת. אבל אם ראו כהדדי, כולי עלמא מודו דשורפין עליה את התרומה. והכא לא ממעטינן זכר שאינו וודאי ונקבה שאינה וודאית, משום דהאי קרא דזכר ונקבה דתרומה אינו מיותר, דהא ללמד על מעינות מצורע והמצורעת דהם כמעינות הזב.

3) כלי חרס אין חייבים על הכנסתם, משום דילפינן מדכתיב זכר ונקבה, דדווקא דומיא דאדם שיש לו טהרה במקוה איכא חיובא, [ואף דמבעי ליה למעט טומטום ואנדרוגינוס, היינו משום דלמעוטי כלי חרס סגי לכתוב אדם]. וליכא למעוטי מינה כלי מתכות, דהא כתיב "מכל טמא לנפש". וכלי שטף נמי דינו ככלי מתכות.

יא. 1) גבי בן קיימא מיד שהוציא ראשו הרי הוא כילוד. ולענין נפל, דעת שמואל דאין הראש פוטר בו. אמנם איכא מאן דאמר והכי קיימא לן דראש פוטר בנפלים. ויש לישנא בגמ' דהוא פלוגתא דרבי אלעזר ורבי יוחנן. אמנם אם יצא מסורס, הרי רק כשיצא רובו הוי כילוד. 2) לדעת רבי אלעזר במחורתך כולי עלמא מודו דלא מהני ראש אלא בעינן רוב. ולדעת רבי יוחנן, אף במחורתך מהני ראש, ואם הוא מסורס הרי בעינן רוב. והתוס' כתבו בדעת רבי יוסי אליבא דרב זביד, דמהני אפילו רוב ראשו. 3) אם יודעת דהיה ולד וודאי, תשב לזכר ולנקבה, והיינו ימי טוהר דזכר וימי טומאה דנקבה. ואם אינה יודעת אם הוא ולד, הרי אין לה כלל ימי טוהר, ונוהג עליה דין נדה. והיינו כשלא הוחזקה עוברת. אבל אם הוחזקה עוברת, אזלינן בתר רובא דרוב נשים ולד מעליא ילדן, ומביאה אף קרבן ונאכל. וכתבו התוס' דהכא ליכא לדון משום ספק ספיקא ולא להחמיר עליה ליתן לה ימי טומאה דנקבה, משום דאם נטהרנה מטומאת נקבה, יבואו נמי להתיר בה יום ל"ד ויום מ"א מספק ספיקא ולא ניוחש לזכר, והא לא עבדינן דהרי הוי תרי קולי דסתרי אהודי.

יב. 1) באופן שיצאה מלאה וחזרה ריקנית ואינה יודעת אימתי ילדה, ועברו עליה עתה שלשה שבועות נקיים, דבשבע הראשון יש לה לטבול בלילות שמא ילדה זכר לפני שבוע. ובשבע השני יש לה לטבול גם בימים שמא ילדה את הזכר בזוב, וכן בלילות שמא ילדה נקבה ובכל יום יש ספק שמא עתה שלמו השבועיים ימי טומאה שלה. ובשבע השלישי, יש לה לטבול בימים מחשש יולדת נקבה בזוב. וכן יש לה לטבול בלילות, והיינו שמא שלמו עתה ימי הטהרה דידה, וסברי בית שמאי דיוולדת טבולת יום ארוך הוא וטעונה טבילה בסופה. וכיוון דבספק ששים ושש ימי טהרה היא, ולא ידוע אימתי שלמו ימיה, הרי יש לה לטבול עוד חמשים ותשע טבילות להשלים לששים ושש, דהרי שבע כבר טבלה בשבוע השלישי. וחשבון זה עולה לצ"ד טבילות, ומוקמינן בגמ' דאיירי דבאה לפנינו בבין השמשות והטבילה עוד טבילה. ובית הלל אמר שיש עליה ל"ה טבילות. והיינו עשרים ושמונה של השלשה שבועות הראשונים. ועוד שבע טבילות היינו בגוונא דבשבוע הרביעי ראתה ובחמישי לא ראתה, דיש לה לחוש שמא היא נדה ובכל יום טובלת דאינה יודעת אימתי פסקו ימי טוהר דידה והתחילה למנות ימי נדה. ולדעת רבי יוסי בר יהודה אינה טובלת אלא טבילה אחת לבסוף, משום דסבר דטבילה בזמנה אינה מצוה.

2) מותר לה לשמש רק ליל ל"ה. דהרי בשלשה שבועות הראשונים היא בחשש ימי טומאה וחשש ימי זיבה, ואסור לה לשמש אף ביום העשרים ואחת, דהרי זבה אסורה בימים מחשש שמא תראה ותסתור מנינה. ובשבוע הרביעי הרי ראתה כל יום, ורק אם בשבוע החמישי לא תראה יהיה מותר לה לשמש בסופו, דהרי לא ידוע אימתי התחילו ימי נדה שתהיה מונה שבע.

יג. 1) שמע מינה דלא מטבילין זבה אם לא ראינו הנקיים בפנינו. וכן שמע מינה דאסור לזבה לשמש ביום השביעי מחשש שמא תסתור. וכן שמע מינה דטבילה בזמנה מצוה. וכתבו התוס' דאף שמע מינה דימי לידה שאינה רואה בהן לא עלו לימי זיבה. אלא דפשיטא הוא. 2) כתבו התוס' דר"ח פסק דטבילה בזמנה מצוה דהא הכי סברי בית שמאי ובית הלל. אמנם הקשו התוס' דרבי יוסי בר חנינא דפליג על כרחך יאמר דלא פליגו בהא. ומעשים בכל יום דאין נוהרין בזה. 3) יום ארבעים מטבילתה אינה חוששת לולד. אבל יום ארבעים ואחת, יש לה לחוש לולד, ולדעת תנא קמא יש לה לחוש שמא הוא זכר שמא הוא נקבה, ולהכי תשב לזכר ולנקבה, ואף לנדה והיינו דאין לה ימי טהרה, דהא אינו ברירא דאיכא ולד. ודעת רבי ישמעאל שאין לה לחוש לנקבה, משום דברייתא נקבה נמשכת פ"א יום.

יד. 1) רבי ישמעאל הוכיח מדכתיב "תלד" יתירא גבי נקבה. וכן הוכיח מקלפטר מלכת יונית שנתחייבו שפחותיה מיתה למלכות, ויחדן לביאה ומסרן לשומר שלא יבואו עליהן לאחר אותו יום, ובדקו ומצאו דהזכרים נוצרו לארבעים ואחת ונקבות לשמונים ואחת. והיינו דרק לאחר שמונים יום עלו למראה הזכרים בני הארבעים יום. ורבנן השיבו לו דאין אפורטופוס לעריות, ושמא השומר בא עליהן, או הניח לאחר לבוא עליהן, והנקבות התעברו רק לאחר ארבעים יום מן הזכרים. ואדרבה הוכיחו רבנן מקליאפורה מלכת אלכסנדרוס שנתחייבו שפחותיה מיתה והשקו אותן סם המנפץ הזרע במעיים ויחדון לביאה ונמצאו בין זכרים ובין נקבות לארבעים ואחת. ודחה רבי ישמעאל דשמא התעברו כבר קודם ואין כל גוף מקבל זה הסם. והמשנה סתמה כדעת רבנן, והיינו דקתני לה אף בסיפא בלשון חכמים.

2) העובר יושב מקופל וידיו על ב' צדעיו ושתי אציליו על שתי ארכובותיו, ושתי עקביו על שתי עגבותיו, וראשו מונח בין ברכיו. וקודם שיוצא בא מלאך וסותרו על פיו לשכח כל תלמודו שלמד במעי אמו, וכן משביעים אותו שיהיה צדיק ולא יהיה רשע. ונסתם הפתוח דהיינו הטבור, ונפתח הסתום דהיינו פיו.